

60 כְּמִשְׁפָּחִים וּבְמִנְחָאִים וּבְנִשְׁבָּעִים לְשָׂקֵר וּבְעִשְׂקֵי שָׂבֵר שְׂכִיר אֶלְמִנָּה
 61 וְיָתוּם וּמִטִּי גֵר וְלֹא יִרְאוּנִי, אָמַר ה' צְבֹאוֹת, אִמְרוּ, עֲבַד שְׂרָפּוֹ
 62 מִקְרָבֹו לְדוֹנוֹ - לְדוֹן אוֹתוֹ, וְרַבּוֹ מִמֶּהֱרָ לְהַעֲרִידוֹ - לְהַעֲרִיד נִגְדּוֹ
 63 בְּעִצְמוֹ, הָאֵם תִּקְנֶה יֵשׁ לֹו לְעַבְדָּהּ.
 64 הַגְּמָרָא מְבִיאָה דְרִשּׁוֹת נֹסְפוֹת עַל הַמִּשְׁךְ אוֹתוֹ הַפְּסוּקִי: אָמַר רַבִּי
 65 יוֹחָנָן בֶּן זַבְדִּי, אִי לֹנֵי שְׂשָׁקֵל עֲלֵינוּ כְּתוּב עֲבִירוֹת קְלוֹת בְּעִבְרִית
 66 חֲמִירוֹת, שֶׁהָרִי הַזּוֹכִיר הַכְּתוּב עוֹשֵׂי שֹׂכֵר שְׂכִיר יַחַד עִם מִנְחָפִים
 67 וּמִכְשָׁפִים.
 68 אָמַר רִישׁ לְקִישׁ, כָּל הַמְּטָה דֵינוּ שָׁל גֵר לְרַעַת הַגֵּר שְׁלֹא כַדִּין, הָרִי
 69 זֶה כְּאִילוֹ מְטָה דֵינוּ שָׁל מַעְלָה - שֶׁל ה', שְׁנַאֲמַר וְיִמְצִי נֵר, שִׁידוֹן ה'
 70 אֵת הַמִּטִּים דֵינוּ שֶׁל גֵר, וְיִמְצִי כְּתִיב - נִיתַן לְקִרְוֵא תִיבָה זֶו גַּם
 71 בְּנִיקוּד וְיִמְצִי, שִׁמְשַׁמֵּעַ שֶׁה' מְדַבֵּר אֹדוֹת עִצְמוֹ, כְּאוֹמֵר מִטָּה
 72 אוֹתִי, שֶׁהַמִּטָּה דֵינוּ שֶׁל גֵר כְּאִילוֹ הַטָּה דֵינוּ שֶׁל הַקֶּבֶ"ה.
 73 אָמַר רַבִּי חֲנִינָא בְרַ פְּפָא, כָּל הַעוֹשֶׂה דְבַר עֲבִירָה וּמִתְחַרְטֵב בּוֹ,
 74 יִקְרַב לֹו מִדֵּי, שְׁנַאֲמַר בְּאוֹתוֹ הַפְּסוּקִי וְלֹא יִרְאוּנִי, כְּלוֹמַר שֶׁהַקֶּבֶ"ה
 75 יִקְרַב לְמִשְׁפַּט מִשׁוֹם שְׂאִינִם יִרְאִים מִמֶּנּוּ, הָא יִרְאוּנִי - הָרִי שְׂאֵם
 76 הַיּוֹ יִרְאִים מִדֵּי וּמִתְחַרְטִים עַל עוֹנוֹתֵיהֶם, מוֹחֲלִין לְהֵם מִדֵּי.
 77 רַבִּי יוֹחָנָן כִּי מְטִי לְהֵאֵי קְרָא כְּבִי, נִאֲמַר (קֹהֶלֶת יב ד') כִּי אֵת כָּל
 78 מַעֲשֵׂה, הַאֱלֹהִים יִבְיֵא בְּמִשְׁפָּחִי, עַל כָּל נַעֲלָם אִם טוֹב וְאִם רָע,
 79 שֶׁהַקֶּבֶ"ה מְבִיא בְּמִשְׁפַּט אֶפְיִלוֹ אֵת הַעֲבִירוֹת שֶׁעֲשָׂה הָאָדָם בְּשׁוּגָה,
 80 וְהֵן נַעֲלָמוֹת מִמֶּנּוּ. אִמְרוּ, עֲבַד שְׂרָפּוֹ שׁוֹקֵל לֹו שְׁנֵנוֹת כְּוִדוֹנוֹת, הָאֵם
 81 תִּקְנֶה יֵשׁ לֹו לְעַבְדָּהּ.
 82 מְבִרְרַת הַגְּמָרָא: מֵאֵי עַל כָּל נַעֲלָם - מֵה נִתְרַבָּה בְּתִיבַת 'כָּל',
 83 שִׁמְשַׁמֵּעַ אֶפְיִלוֹ דְבַר מוֹעֵט. מְבִאֵרַת הַגְּמָרָא: אָמַר רַבִּי, זֶה הַחֲזוֹן
 84 כִּינָה בְּפִנֵי הַכְּבוֹד, וְחִבְרִי נִמְאָם קָה - קָץ בּוֹהַ, שֶׁאֶפְיִלוֹ אֵת זֶה יִבְיֵא
 85 הָאֱלֹהִים בְּמִשְׁפַּט. וְשִׁמּוּאֵל אָמַר, זֶה הַרְק - הַיּוֹרֵק בְּפִנֵי הַכְּבוֹד,
 86 וְחִבְרִי נִמְאָם - קָץ בּוֹהַ.
 87 הַגְּמָרָא דּוֹרֶשֶׁת אֵת סוֹף הַפְּסוּקִי: מֵאֵי אִם מוֹב וְאִם רָע, שִׁמְשַׁמֵּעַ
 88 שֶׁה' יִבְיֵא אֵת הָאָדָם בְּמִשְׁפַּט גַּם עַל הַטּוֹב שֶׁעֲשָׂה. אָמַר רַבִּי רַבִּי
 89 יִנְאִי, זֶה הַנוֹתֵן צְדָקָה לְעֵנִי בְּפִרְהִסְיָא, שֶׁבְּתוֹךְ הַטּוֹב שֶׁעוֹשֶׂה יֵשׁ גַּם
 90 רָע, שֶׁמְבִיִּישׁ אֵת הַעֵנִי בְּאוֹפֵן נִתְיָנוֹ. כִּי הָא - כְּמוֹ אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה,
 91 דְרַבִּי יִנְאִי חֲוִיָּה לְהַחֲוֵא נְבָרָא דְקָא יְהִיב וְזוּא - רֵאָה אָדָם אַחַד שֶׁנִּתַּן
 92 מִטְּבַע לְעֵנִי בְּפִרְהִסְיָא, אָמַר לִיה רַבִּי יִנְאִי, מוֹטָב דְלֹא יְהַבֵּת לִיה,
 93 מִהַשְׁתָּא יוֹתְבֵת לִיה וּכְסָפְתֵיהּ - מוֹטָב הִיָּה שְׁלֹא הִיָּית נוֹתֵן לֹו, יוֹתֵר
 94 מֵעַתָּה, שֶׁנִּתַּן לֹו בְּרִבִּים וּבִישַׁת אוֹתוֹ.
 95 הַגְּמָרָא מְבִיאָה דּוּגְמָאוֹת נֹסְפוֹת לְמַעֲשֵׂה טוֹב שִׁישׁ בּוֹ גַּם רָע: רַבִּי
 96 רַבִּי שִׁילָא אָמַר, זֶה הַנוֹתֵן צְדָקָה לְאִשָּׁה בְּפִתְרָה, דְקָא מִיָּתִי לָה לִידֵי
 97 הַשְׁרָא - שֶׁמְבִיא אוֹתָהּ לִידֵי חוֹשֵׁד, שִׁחְשׁוּדָה בְּעִבְרִיָה. רַבָּא אָמַר,
 98 זֶה הַמְּשַׁנֵּר לְאִשְׁתּוֹ כְּשֶׁר שְׂאִינוּ כְּחוֹתֶף - אִינוּ מְנוֹקֵר מִזְחָלָב
 99 וּמִהַגִּידִים הָאֹסוּרִים, כְּעֲרָבִי שְׁכָתוֹת, שֶׁנִּמְצָא מְכִשִׁילָה בְּאִכְלֵת
 100 חֵלֶב וְגִידִים, שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁהַנְּשִׁים מְמַהֲרוֹת לְהַכִּין צְרִכֵי שַׁבַּת, אִינוּ
 101 נוֹתְנוֹת לֵב לְהַבְחִין אִם הַבֶּשֶׂר מְנוֹקֵר.
 102 מְקַשָּׁה הַגְּמָרָא: וְהָא - הוֹרִי רַבָּא עִצְמוֹ הִיָּה מְשַׁנֵּר לְאִשְׁתּוֹ בֶּשֶׂר
 103 שְׂאִינוּ מְנוֹקֵר בְּעַרְבֵי שַׁבְּתוֹת. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: שְׂאִינוּ - שׁוֹנֵה אִשְׁתּוֹ
 104 שֶׁל רַבָּא, שֶׁהִיָּתָה בַּת רַבִּי חֲסִידָא, דְקָם לִיה כְּגִוּוֹת דְבְּקִיָּאָה - רַבָּא
 105 הִיָּה יוֹדֵעַ בַּה שְׁהִיא בְּקִיָּאָה בְּדִינִים אֵלּוּ, וְתַבְחִין שֶׁהַבֶּשֶׂר אִינוּ
 106 מְנוֹקֵר.
 107 רַבִּי יוֹחָנָן כִּי מְטִי לְהֵאֵי קְרָא כְּבִי, נִאֲמַר בְּפִרְשַׁת הַקְּלָלוֹת (דְּבָרִים לא
 108 כֹּא) וְהִיָּה כִּי תִמְצָאֵן אֹתוֹ רְעוֹת רְבוֹת וְצָרוֹת, אִמְרוּ, עֲבַד שְׂרָפּוֹ
 109 מִמְצִיאֵי לֹו רְעוֹת וְצָרוֹת, הָאֵם תִּקְנֶה יֵשׁ לֹו לְעַבְדָּהּ.
 110 מְבִרְרַת הַגְּמָרָא: מֵאֵי הַם פִּירוּשׁ הַפְּסוּקִי רְבוֹת וְצָרוֹת'.
 111 מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: אָמַר רַבִּי רַבִּי רַבִּי, רְעוֹת שְׁנַעֲשׂוֹת צָרוֹת - סְמוּכּוֹת זֶו לְזוֹ, כְּנֵן
 112 וְיִבְרָאָה וְעֲקָרָא - צִירְעָה וְעַקְרָב שֶׁעַקְצוֹ שְׁנִיָּה אָדָם אַחַד, שְׂאִין
 113 רְפוּאָה לְמַכְתּוֹ, מְפִנֵי שֶׁהַרְפוּאָה שֶׁל כָּל אַחַת מֵהַעֲקִיצוֹת מְסוּכּוֹת
 114 לְעַקִּיצָה שְׁנִיָּה. וְכִּי יִהְיֶה גַם בְּרַעוֹת, רְפוּאָה שֶׁל רַעָה זֶו תְּהִיָּה
 115 מְסוּכּוֹת וְצָרָה לְרַעָה הַשְּׁנִיָּה.
 116 הַגְּמָרָא חוֹזֵר וּמְבִיאָה דּוּגְמָא נֹסְפַת שֶׁל מַעֲשֵׂה טוֹב שִׁישׁ בּוֹ גַּם
 117 רָע: וְשִׁמּוּאֵל אָמַר, זֶה הַמְּצִיאֵי לֹו מְעוֹת לְעֵנִי רַק בְּשַׁעַת דִּחְקֵי וְלֹא
 118 קוֹדֵם לָכֵן, שְׂאֵם הִיָּה מְצִיאֵי לֹו מְעוֹת קוֹדֵם הִיָּה יִכּוֹל לְקַנּוֹת

1 וּמְחִירָא תְּנִירָא - וּמִנְקָה אֵת הַתּוֹרָה, שְׁקָלְתָא וְאַנְחָתָא אֲנָפָה דְכַרְעָה
 2 - לְקַחַת אֵת הָאֵדוּר וְהוֹשִׁיבְתוּ בְּטַעוֹת עַל גַּב רַגְלָהּ, קְרָחָא - נְכוּוֹתָה
 3 רַגְלָהּ, וּמִתּוֹךְ כִּךְ אִיתְרַע - הוֹרַע מוֹלָה, וְאִיִּתְרַתָּה - וְלָכֵן יִכּוֹל הִיָּיתִי
 4 לְהַבִּיאָה.
 5 אָמַר לִיה רַבִּי בִּיבִי בְרַ אֲבִי לְמֵלֶאךָ הַמּוֹת, אִית לָכוּ רְשׁוּתָא לְמִיעְבַד
 6 הָבִי - וְכִי יֵשׁ לָכֵם רְשׁוֹת לְעַשׂוֹת כִּךְ, לְהַרְגוֹ אֵת מִי שְׁלֹא הִגִּיעַ זְמַנּוּ.
 7 אָמַר לִיה מֵלֶאךָ הַמּוֹת, וְלֹא כְּתִיב - וְכִי לֹא נִאֲמַר (מִשְׁלִי יג ב) וְיֵשׁ
 8 נְסָפָה כְּלֵא מְשַׁפְטִי, וּמִפְּסוּקֵי זֶה שִׁמְשַׁמֵּעַ שִׁישׁ אֲנָשִׁים שִׁמְתִים קוֹדֵם
 9 זְמַנָּם. אָמַר לִיה רַבִּי בִּיבִי, וְהַכְּתִיב - הוֹרִי נִאֲמַר בְּפִסּוּקֵי אַחַר (קֹהֶלֶת א
 10 ד) 'דוֹר הַלֶּף דְּדוֹר פָּא', וּמְשַׁמֵּעַ שֶׁכָּל דוֹר צָרִיךְ לְהַשְׁלִים אֵת זְמַנּוּ,
 11 בְּטַרֵם יְבוּא הַדוֹר בְּבֹא. אָמַר לֹו מֵלֶאךָ הַמּוֹת, דְרַעֲנִיא לְהוֹ אָנָא -
 12 נִשְׁמוֹת אֵלּוּ אִנִּי רוֹעָה וְנוֹשָׂא אוֹתָן עִימִי, וּמִתְגַּלְגְּלוֹת עִימִי וּשְׁטוֹת
 13 בְּעוֹלָם הַזֶּה עַד דְּמָלוּ לְהוֹ לְדָרָא - עַד שֶׁנִּשְׁלַמּוֹת שְׁנוֹתֵיהֶם, וְהָרִד
 14 מְשַׁלְּמָנָא לִיה לְדוּמָה - וְרַק אַחַר כִּךְ אִנִּי מוֹסֵר אוֹתָן לְשׁוֹמֵר הַמִּתִּים
 15 שֶׁשְׁמוֹ דְּמוּמָה'. אָמַר לִיה רַבִּי בִּיבִי, סוֹף סוֹף, עֲנִיָּה מֵאֵי עֲבַדְתָּ - שְׁנוֹת
 16 הַחַיִּים הַקְּצוּבוֹת שֶׁנִּתְרוֹ לְאוֹתוֹ אָדָם, מַה אַתָּה עוֹשֶׂה בְּהֵן. אָמַר לֹו
 17 מֵלֶאךָ הַמּוֹת, אֵי אִיכָא צוּרְכָא מְרַבְּנֵי דְמַעְבִּיר כְּמִלְיָה - אִם יֵשׁ
 18 תְּלַמִּיד חֵלֶב שֶׁצִּיר שִׁמְעִיר עַל מִידוּתוֹ, מוֹסִיפָנָא לְהוֹ לִיה - אִנִּי
 19 מוֹסִיף אֵת אוֹתָן הַשְּׁנִיָּם, וְהוּאֵי חֲלוּפִיָּה - וְהוּאֵי חֵי בְּשִׁנִּים אֵלּוּ
 20 בְּמִקּוּם הַמֵּת.
 21 הַגְּמָרָא מְבִיאָה פְּסוּקִים נֹסְפִים שֶׁהַבִּיאוּ לִידֵי כְּבִי: רַבִּי יוֹחָנָן כִּי מְטִי
 22 לְהֵאֵי קְרָא כְּבִי, לְאַחַר שֶׁקִּיטְרָג הַשְּׁטֵן עַל אִיּוֹב וְהוֹזִיקוֹ בְּמוֹמוֹ, וְלֹא
 23 חָטָא אִיּוֹב, אִמְרוּ הַקֶּבֶ"ה לְשִׁטֵּן עַל אִיּוֹב (אִיּוֹב א ג) כִּי אִין כְּמַהוּ
 24 בְּאָרְץ אִישׁ תֵּם וְיִשֵּׁר יִרְא אֱלֹהִים וְגו' וְתִסְתַּיֵּן כּוֹ לְבַלְעוֹ תַּנְסִי, אִמְרוּ
 25 רַבִּי יוֹחָנָן, עֲבַד שְׂרָפּוֹ מְסִיתִין לֹו - שִׁמְסִיתִין אֵת הַרְבַּ נִגְדַת הַעַבְדָּהּ,
 26 וְרַבִּי נִיֶּסֶת, הָאֵם תִּקְנֶה יֵשׁ לֹו לְעַבְדָּהּ.
 27 רַבִּי יוֹחָנָן כִּי מְטִי לְהֵאֵי קְרָא כְּבִי, נִאֲמַר (אִיּוֹב טו טו) 'הֵן בְּקוֹדְשֵׁי לֹא
 28 יִאֲמִין', אִמְרוּ, אֵי בְּקוֹדְשֵׁי לֹא יִאֲמִין - אִם אֶפְיִלוֹ בְּצִדִיקִים אִין
 29 הַקֶּבֶ"ה מֵאֲמִין, כְּפִאֵי - בְּמִי יִאֲמִין.
 30 הַגְּמָרָא מְבִיאָה מַעֲשֵׂה שְׂאֵרַע לְרַבִּי יוֹחָנָן, שֶׁעַל פִּיו יִישַׁב וּבִיאַר אֵת
 31 הַכְּתוּב: יוֹפָא חַד הוּהָ קָא אֲוִיל בְּאוּרְחָא - יוֹם אַחַד הִיָּה רַבִּי יוֹחָנָן
 32 הוֹלֵךְ בְּדַרְךְ, חֲוִיָּה לְהַחֲוֵא נְבָרָא דְהוּהָ מְנַיֵּט תַּנְאִי - רֵאָה אָדָם אַחַד
 33 שֶׁהִיָּה מְלַקֵּט תַּנְיָנִים, שְׂבִיבִי תִנְךָ דְכַמְּו, וְשְׂבִיבִי תִנְךָ דְלֵא מְטוֹ - וְהִיָּה
 34 עוֹזֵב אֵת הַתַּנְיָנִים שֶׁכְּבַר הַבְּשִׁילוֹ, וְלוֹקַח רַק אֵת הַתַּנְיָנִים שְׁלֹא
 35 הַבְּשִׁילוֹ. אָמַר לִיה רַבִּי יוֹחָנָן, לֹאֹו הֵנִי מַעְלֵן מְטִי - וְכִי אֵלּוּ הַבְּשִׁילוֹת
 36 אִינוּ מַעֲלוֹת יוֹתֵר, וְלִמָּה אַתָּה לּוֹקַח רַק אֵת אֵלּוּ שְׁלֹא הַבְּשִׁילוֹ.
 37 אָמַר לִיה אוֹתוֹ אָדָם, הֵנִי לְאוּרְחָא בְּעֵינֵי לְהוֹ - תַּנְיָנִים אֵלּוּ לְצוּרְךָ
 38 הַדְרָךְ אִנִּי לּוֹקֵטֵם, הֵנִי נְמַרְן וְהֵנִי לֹא נְמַרְן - תַּנְיָנִים שְׁלֹא הַבְּשִׁילוֹ
 39 נִשְׁמָרוֹת בְּדַרְךְ זְמַן רַב, וְאִינוּ מְמַהֲרוֹת לְהַרְקִיב, וְאִילוֹ הַתַּנְיָנִים
 40 שֶׁהַבְּשִׁילוֹ כָּל צָרְכֵן אִינוּ נִשְׁמָרוֹת בְּדַרְךְ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הֵיָּינוּ
 41 דְכְּתִיב - זֶהוּ שְׁנִאֲמַר 'הֵן בְּקוֹדְשֵׁי לֹא יִאֲמִין', שֶׁכְּשֶׁם שְׂאוֹתוֹ אָדָם
 42 חֹשֵׁשׁ שֶׁהַתַּנְיָנִים טוֹבוֹת תִּירְקַבְנָה, כִּךְ הַקֶּבֶ"ה כְּשֶׁהוּא רוֹאֵה
 43 כְּחוֹרִים צִדִיקִים וְטוֹבִים הוּא מְמַהֵר לְסַלֵּק מִן הָעוֹלָם קוֹדֵם
 44 שִׁיחְטָאוּ, מִשׁוֹם שְׂאִינוּ מֵאֲמִין בְּהֵם, וְהוֹשֵׁשׁ שְׂמַא יַחְטָאוּ.
 45 תְּמַהָה הַגְּמָרָא: אִינִי - וְכִי כִךְ הוּא, וְהָא הוּהוּ תְּלַמִּידָא דְהוּהוּ
 46 בְּשִׁיבּוֹתִיָּה דְרַבִּי אֶלְכְּסַנְדְרִי - וְהָרִי תְּלַמִּיד אַחַד שֶׁהִיָּה גֵר בְּשִׁכּוֹנוֹתוֹ
 47 שֶׁל רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְרִי, וְשְׂבִיבִי אֶרְדּוּשְׁרִי - וּמֵת בְּעוֹדוֹ בַּחוּר, וְאָמַר עַלֵי
 48 רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְרִי, אֵי בְּעֵי תַאי מְרַבְּנֵן - אִם הִיָּה רוצֵה תְּלַמִּיד זֶה לְלַכַּת
 49 בְּדַרְךְ טוֹבִים, הוּהוּ תִי - הִיָּה חֵי וְלֹא הִיָּה מֵת. וְאִם אִיתָא - וְאִם
 50 כּוֹנִים דְּבִרֵי רַבִּי יוֹחָנָן, שִׁישׁ שְׁמִתִּים בְּצַעֲרֵיכֶם כְּדִי שְׁלֹא יַחְטָאוּ,
 51 דְלִמָּא - שְׂמַא תְּלַמִּיד זֶה מְאֹלוֹ שֶׁנִּאֲמַר עֲלֵיהֶם 'הֵן בְּקוֹדְשֵׁי לֹא
 52 יִאֲמִין' הוּהוּ - הִיָּה וְסִילְקוֹ הַקֶּבֶ"ה מִהַעוֹלָם בְּצַעֲרֵיכֶם כְּדִי שְׁלֹא
 53 יִסְפִּיק לְחִטּוֹא, וּמְדוּעַ אִמְרוּ עַלֵי רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְרִי שְׁלֹא רוצֵה לְלַכַּת
 54 בְּדַרְךְ טוֹבִים.
 55 מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: הוּהוּ - אוֹתוֹ תְּלַמִּיד מְבַעֵט כְּרַבּוּתֵי - מְבֹוּחַ אֵת
 56 רְבוּתוֹ הוּהוּ, וְהַכִּיר בּוֹ רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְרִי שְׂאִינוּ מִן הַקְּדוּשִׁים הַמִּתִּים
 57 בְּעוֹדֵם צַעֲרִים.
 58 רַבִּי יוֹחָנָן כִּי מְטִי לְהֵאֵי קְרָא כְּבִי, נִאֲמַר (מְלָאכִי ג ד) בַּעֲנֵן הַתְּקוּפָה
 59 שְׁקוֹדֵם הַגְּאוּלָּה וְקִרְבָּתֵי אֱלֹיכֶם לְמִשְׁפָּחִי, וְהִיָּיתִי עַד מְמַהֵר